بسم الله الرحمن الرحيم

موسيقي او نوي ليكوالان

مؤلف مولوي عبدالهادي حماد

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

الحمدلله الذى اعدا لسامعين الغنآء عذاب مهين . كما قال الله تعالى : ومن الناس من يشترى لهوالحديث ليضل عن سبيل الله بغيرعلم ويتخذها هزوا اولئك لهم عذاب مهين O (سورة لقمان ۶) قال : عبدالله بن مسعودفى تفسيرلهوالحديث : والله هوالغناء . والصلوة والسلام على من وعد بوجوب المسخ والقذف والخسف لظاهرين الغناء كما قاله : فى هذه الامة خسف ومسخ وقذف واذا سئل منه وقت الوقوع فقال : اذاظهرت القينات والمعازف وشربت الخمور . (رواه ترمذى) محمد واله واصحابه الذين اتفقوا باتباعه وعلى جميع من تابعهم باحسان الى يوم الدين .

وبعــــد :

درنولوستونكو : دڅښتن تعالى (جل جلاله) لورينه ده چي ديوه داسى دين په ملنه يي نازولى يوچي ددنياوى ښكلى ژوندون دېكاو اودبياژوندون دتل پاتى هوسايى لپاره داسى اصول پكښى نغښتى دى چي دپيل څخه ترپايه پورى يوه نقطه نيمګړتيا نه ده پكښى بريښيدلى .

هوكى : دايو واقعيت دى څكه كه وهغه شيانو ته ځيرسو چي دعمليت په ډګركي موليدلى دى او هيڅ ستركي پرى پوټولاى نسو نو يقيناً مودزبات تربريده رسولاى سى . دبيلګي په ډول : اسلام ښودلى ده چي موسيقى حرامه ده ،داچي ولى وروسته به ثابته سى ، او اسلام پر انسانانو هيڅ داسي شى حرام نه ګرځوى ترڅو د [illegible] ترڅنګ دنياوى ګټى [illegible] پكښى . لكه څرنګه چي په پيل كي اسلام موسيقي حرامه كړې [illegible] شاه ولي الله (۴) [illegible] پورى [illegible] پيړۍ پر اوږدو كي رنځ پوهانو (طبيبانو) او ارواپوهانو [illegible] موسيقي [illegible] دماغي رنځونو درمل ده او دا چي اسلام هيڅ يوداسى شى پرانسانانو حرام نه ګرځوى چي په هغه كي دانسان روحى ياجسمى ګټه وى ، خوله نيكه مرغه حق هيڅ وخت نه پوټيږى ديويشتمي پيړى ارواپوهانو چي انسان د (سيكالوجى) لمخى څيړلى دى جوته كړې يي ده چي بالعكس (سرلټ) موسيقى دځينو روانى اودماغى ناروغيو لامل ده څكه په طبعى ډول انسان چي په نورمال حالت كي موسيقى واورى خامخا په روحى تحرك راځى او هغه څه يي په خيال كي راځى چي دد ه ورسره مينه وى كله چي دخيال (حس) دمينه لرونكى شى درك وكړى په پايله كي يي دخوند پرځاى يوډول تزلزل اونا ارامتيا منځته راځى چي همدغه ددوام څخه وروسته يوډول نه رغيدونكى روانى ناروغى ده . دلازياتو معلوماتو لپاره لويديځى (غربى) اواروپايي ورځپاني دنوو ارواپوهانو نظريات مطالعه كړى چي د (انترنيټ) د ويب پاڼوله لارى په اسانه ترګوتو كيدلاى سى .

كه څوك پدې آند وى چي انسان څښتن تعالى (جل جلاله) داسى جوړكړى دى چي طبعا دموسيقى سره مينه لرى اوخوند پرى اخلى نوبيا يي ولى پرى حرامه ګرځولى ده ؟ نوموړى آند به هغه وخت دويلو وړوى چي دلاندى دوو پوښتونو جواب يي ويلى وى لومړى داچي دااړينه نه ده چي انسان دهرشى غوښتنه كوله هغه شى بايد حرام نسى څكه انسان ډيروخت ددا سى شيانو غوښتنه كوى چي په ښكاره دانسان تاوان وى لكه غلاكول ، زنا كول ، شراب چيښل اوداسى نور داټول هغه شيان دى

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي په ښکاره يي ټول بشريت ته بدی پايلي معلومی دی نو هر شی چي انسان غواړی هغه درواوالی لارنده . دويم داچي پورتنی پوښتونکی انسانی مينه دموسيقی سره نوی ځيرلی ،

دايو ځرګند حقيقت دی چي دانسان نفس دموسيقی داوريدلو سره مينه لری مګر دومری پکارده چي وښودل سی چي کوم نفس دموسيقی سره مينه لری ؟ ځکه نفس دری حالته لری .

الف : نفس اماره : نوموړی نفس دهغه نفس څخه عبارت دی چي انسان بدو اوناسمو کارونو ته هڅوی اودهغه بدو کارو سره مينه لری چي دالله (جل جلاله) مباعدت پکښی نغښتی وی لکه چي الله (جل جلاله) فرمايی :

ان النفس لامارة باالسوء . (يوسف ۵۳)

ژباړه : بيشکه نفس زيات امرکونکی دی په بدو سره .

ب : نفس لوامه : نوموړی نفس دهغه نفس څخه عبارت دی چي دعلوی عالم ولوری ته هڅه کوی اودناوړه کارونو څخه تيښته کوی که کومه تيروتنه ځنی وسی دځان لپاره يي شرم ګڼی اوځان ملامت بولی ، لکه چي الله (ج) فرمايی :

ولااقسم بالنفس اللوامة (قيامة ۲)

ژباړه : قسم کوم په نفس ملامت کونکی باندی .

ج : نفس مطمئنة : نوموړی نفس دهغه نفس څخه عبارت دی چي دعلوی عالم ولوری ته ميل کوی اودڅښتن تعالی(ج) پر پيروی اواطاعت باندی خوند اخلی او په کښی ورته پوره ارامتيا اوتسلی وی لکه چي الله (ج) فرمايي :

يآ يتهاالنفس المطمئنه ارجعی الی ربك راضية مرضية .(الفجر ۲۷ ــ ۲۸)

ژباړه : ای نفس ارام نيونکی ! (زما په ذکر) راوګرځه (ددنيا نه) وخپل رب ته په داسی حال کي چي راضی يي (ته دالله (ج) څخه اوالله (ج) سته څخه) راضی وی .

پورتنی دری حالتونه که ځوك دزړه ومخ ته کښيږدی نو ښکاره خبره ده چي انسان دنفس اماره په حالت کي دموسيقی سره مينه لری ځکه نفس اماره تل داسی غوښتنی کوی چي دانسان لپاره په ريښتنيی ډول تاوان وی لکه غلا ، زنا اوداسی نور ، هغه وخت به پورتنی سوال پرځای وای چي مطمئنه نفس الله(ج) داسی جوړکړی وای چي دموسيقی سره يي مينه لرلای اوبيا باندی حرامه سوی وای ددې خبری دثبوت لپاره چي مطمئنه نفس دموسيقی سره مينه نه لری دټولو انبياؤ (ص) ، اصحابو (رض) ، اولياؤ(رح) اوصلحاؤ شتون دی چي يوه هم دموسيقی سره مينه نه ده ښودلی که ځوك دسهروردیي طريقی تګ لاره دبيلګی په توګه ښيي نوويلای سم چي کومه موسيقی چي په کوم تعريف موږ پيژنو هغه دغه موسيقی نه ده بلکی هغه يوکيف اوپه ښکلی اواز مذهبی شعرويل ووچي دځينو اٰلاتو په مټ راځی ځکه نوموړی طريقي رباب ، شپيلی ، ډول اوداسی نور استثناء کړی دی . اوس راځو معاصره موسيقی ته لومړی بايد معاصره موسيقی وپيژنو په اوسنی وخت کي چي موسيقی اوريدل کيږی درباب ، ډول اوشپيلی په ملنه غزل ويل دی دغه موسيقی هغه موسيقی ده چي په ناروالی کي يي هيچا نه شك کړی دی اونه يي اختلاف کړی اوپه تيرو پيريو کي چي ځينو علماؤ کوم اختلاف کړی دی اويايي ځينو درواوالی پريکړه کړی ده هغه يواځی غناء (په ښکلی اواز شعرويل دی) اوياهغه موسيقی ده چي مستی نه راولی لکه دساعت زنګ يا دکوردخبرولو زنګ (ګينتی) او اوسنی موسيقی چي اوريدل کيږی چي په ريښتيانی ډول خلګ فحشاؤ اوبدو کارو ته هڅوی په ناروالی کي يي هيڅ شك نسته اونه تيروپيريو څخه چا اختلاف پکښی کړی دی ځکه امام قرطبی ليکی : کومه تګ لاره چي ځينو صوفيانو په اوسنی وخت پيداکړی ده چی دشعرو په ملنه باجی ، شپيلی اوداسی نوروهی دغه کار حرام دی .

قرطبی جلد (۴) صفحه (۵۴)

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدبختانه ددغه نازك تارځخه ځینی خلك بده استفاده كوی دفحشاؤ اوناوړه كارونو لاره پرانیزی ترڅو دعقیدوی پلوه ناتوانه خلك په بیړه دفحشاؤ او ناروا وو كندو ته ورولویږی لكه دافغانی ټولنی یونوموتی پوه چې زما په اند یې په مغزو كې غرونه غرونه پوهه ښكاری اویو اثریې دموسیقی دجواز لپاره چاپ سوی دی خوزما په اند دځیرنی اوښتنی وروسته دنوموړی عالم ویناوی دحنفی مذهب ترڅنګ دنورو مذهبونو سره هم برابری ندی ځكه كوم دلائل چې نوموړی دموسیقی دجواز لپاره تهیه كړی دی لومړی خو هغه ټول دلائل دښكلی اواز دجواز لپاره دی چې یوڅوك دشرعی اصولو سره برابر شعرپه ووایی اویا دزنګ لپاره دی دهغه موسیقی لپاره ندی چې مستی منځته راوړی لكه رباب ، شپیلی ، باجه اوداسی نور دویم داچې زموږ افغانی ټولنه په تغلیبی ډول یوه حنفی مذهبه ټولنه ده لیكوال یودلیل هم دحنفی مذهب له لوری ندی راوړی بلكی ټول دلائل یې دنورو مذهبونه اویا غیرمقلدینو راوړی دی چې دحنفی مذهب دنوموتوعلماؤ لخوا په ټینګه ردسوی دی اودسوالو لپاره یې قناعت بخشه جوابونه ورکړل سوی دی .

دیادونی وړده چې لیكوال دموسیقی دجواز دومری لاره پرانیستلی ده چې دافغانی ټولنی ټوله موسیقی یې رواكړی ده اُن تردی چې دښځواواز یې لاهم جائز كړی دی اوحال داچې كومه موسیقی چې اوس په افغانی ټولنه كی اوریدل كیږی یا په كیسټونو اوسیډیانوكې خرڅیږی ټوله دفحشاپرلوری خوځښت دی دغه موسیقی دټولو علماؤ په اتفاق حرامه ده او هیڅ ثبوت درواوالی یې نسته كه څه هم لیكوال یوځای ویوه چوكاټ اشاره كړی ده خو هغه یوازی دده خیالی انځور اوپریكړه ده په اوس وخت كې هیڅوك ددې جوګه ندی چې دیوه بډایه اسلام لپاره دی په یوه پریكړه كې چوكاټ وټكایی په ځانګړی توګه هغه څوك چې دڅلورو مذهبوپریكړه یې ترشاكړی وی اوخپله پریكړه تیې ځكه تفسیراحمدی لیكی دموسیقی درواوالی په اړه په یوه مذهب كې لارنسته

(تفسیراحمدی صفحه ۴۰۳) .

باالاخره یوازی اویوازی دخپل دینی مسؤلیت اودخپلی ټولنی دچوپړ په موخه اړسوم ترڅولیڅی راونغاړم اودقران ،حدیث ، تفسیر اودمذهب په رڼاكې وښنم چې موسیقی په څومری تینګو دلائلو حرامه ده اوپراوریدو ئی څومری په لوړه كچه بندیز دی اووښیم چې څوك دموسیقی درواوالی لاره لټوی څومري یې لاره چپه كړی اودټولنی دچوپړپرځای یې دټولنی سره څومری ظلم كړی دی كه څه هم زه دناپوهی څخه په ملاسته یم خودمذهب د ځینومخورو علماؤ دكتابونو څخه به ځینی دلائل رااخلم كه څه هم زه دحنفی مذهب مقلد یم او افغانی ټولنه هم په تغلیبی ډول سره حنفی مذهبه ده اوزموږ داعتماد لپاره یوازی دمذهب پریكړی بسنه كوی خوبیا به هم دایاتو اوحدیثو شریفو ترڅنګ د پاته درو ریښتینو مذاهبو نظریات رااخلم په ځانګړی ډول دهنددنیمی وچی سترعالم مفتی محمد شفیع صاحب لیكنه (اسلام اورموسیقی) ترڅو په څرګند ډول معلوم سی چې دموسیقی حرام والی هغه حقیقت دی چې دڅلورمذهبونو په اتفاق منل سوی دی ، الله(ج) دی توفیق رانصیب كړی اوالله (ج) دی زما دغه كوچنی لیكنه دټولنی دوګړو داستفادی وړوګرځوی اوالله (ج) دی یې دقبولیت په لورینه ونازوی .امین یارب العالمین

والحمدلله رب العالمین والصلوة والسلام علی سیدالمرسلین محمد واله

اصحاب اجمعین O

العبدالافقر الی الله عبدالهادی (حماد)

(۸ ـ ۲ ـ ۱۳۸۶ هجری شمسی)

****

ایادموسیقی درواوالی لپاره دهرچاقول ثبوت كیدای سی ؟ بلكی نسی كیدلای

(c) ketabton.com: The Digital Library

که وحقیقت ته ځیرسوحتما دی نتیجی ته رسیږو چې ښتن تعالی (ج) لکه څرنګه چې یې په څرګندډول دانسانانو په بڼوکې یې توپیرپیداکړی دی همدا ډول یې په فکرو کې یې هم په دغه پیمانه توپیرپیداکړی دی یعنی یواړخ به یې داوی چې یوڅوك به دیوه شی سره مینه لری بل څوك به بیا دبل شی سره مینه لری چاته به سپیڅلی شی خوند ورکوی چاته به بیا یو کړغیړن شی خوند ورکوی چاته به داسی پریکړه خوند ورکوی چې دده دافکارو سره ورته والی ولری خوبل چاته به بیا معکوسه پریکړه خوند ورکوی اوداهم جوته ده چې ټولی پریکړی په قران اوحدیث کی په تفصیل ندی بیان سوی بلکی ځینی مسائلی په قران کې حل سوی دی ، دځینوتفصیل بیا په حدیث کې بیان سوی دی اوځینی اجماع الامت ته پاته سوی دی نوکومی مسائلی چې په قران اوحدیث کې تفصیلا نوی حل سوی دحل لپاره یې دوی لاری سته .

الف : یواځی دمذهب پرپریکړو اعتمادوسی اودمذهب پرڅیړنو اوشننو بادی بسنه وسی اودلائل ټوله دمذهبی منځ پانګی پرلوری پرېښودل سی .

ب : دامت محمدی(ص) دهرأندی اوهرعالم خبره داعتمادوړوګڼل سی اووینایې دلیل لپاره دقبولیت وړوګڼل سی .

اوس نو که سالم فکرپورتنیو دوولارو ته ځیرسی اوتریوه بریده شننه پکښی وکړی اوفکری میشت غالی دځیرو اوپیرو څخه پاك کړی نو یقیناً به دې نتیجې ته ورسیږی چې یواځنۍ دخلاصون لاره دمذهب تقلید دی ځکه که دمذهب تقلید ونسی نوپه نړۍ کې په میلنونو داسی کسان سته چې دنظرښتنان دی اوداهم جوته ده لکه چې وموویل تردېره حده پوری یې نظرونه یودبل سره توپیرلری نولازمی ده چې هرڅوك به دمسئلی دحل لپاره خپل نظرپه کاراچوی ټولی مسائلی به دخپل نظرمطابق حلوی اودقران اوحدیث تاویل به په خپله رایه دخپل نظر مطآبق برابروی په پایله کښی به اسلام په نړۍ کې په میلنونو ډوله سی اوحال داچې اسلام یودین دی حق یودی دامت محمدی (ص) داتفاق اواتحاد پرځای به بیلتون رامنځته سی اوداالله (ج) دامرڅخه به سرغړونه راسی چې په یووالی یې کړی دی مسلمانان به پرډلو ډلو وویشل سی حق به ترمنځ ورك سی دټولنی وګړی به سخت اختلاف سره مخ سی هرڅوك به دهغه چا قول رانقلوی چې دده خوښ وی . اوکه دمذهب تقلید وسی پورتنی ټول ربړونه اوستونزی به لمنځه تللی وی داسی نده چې دمذهب پریکړی نوپه باطله روانی دی اوهرانسان اړدی چې خامخا به یې تقلیدکوی بلکی ټولی مسئلی دمذهب په رڼاکې د حق په غیږه کې حل سوی دی . بل لادا چې هرسړی ددې جوګه ندی چې دمذهب په څیړدی څیړنه وکړی باالاخره ویلای سو چې دمذهب دتقلید پرته بله هیڅ دخلاصون لاره نسته اونه دهرچاقول دیوې موضوع دثبوت لپاره دلیل کیدای که څوك ورته کارکوی هغه په حقیقت کې دپورتنیو مشکلاتو دراوړلو اورته لمن وهی دمثال په ډول که دهغه لیکوال څیړنه راواخلو چې دموسیقی درواوالی لپاره یې کړی ده اوموسیقی یې روا بللی ده نوویلای سو چې څوك موسیقی ته درواوالی لاره لټوی اوحال داچې شاوخواد (۱۴) پیړیو په اوږدوکې دقران ، حدیث او(۹۵) فیصده علماؤ لخوا یې دحرمت تثبیت سوی دی اوڅلورو حقو مذهبونو دقران اوحدیث په رڼاکې پری اتفاق دی نوموړی کس دپورتنیو دلائلو پرته دصوفیانو دیوې لږکی ډلی وېناوی اویا دداسی علماؤ وېناوی ددلیل په موخه رااخلی چې داصحابو کرامو په مخالفت تفسیرکوی اویادځینو علماؤنظرراخلی چې دهغه مطلب یوشی وی اودی بل څه ځنی ارا ده کوی ایا دغه کار په اسلامی ټولنه کې مخالفت اچول ندی ؟ ایادغه کاردمسلمه امت دډلو ویشلو لارپرانیستل ندی ؟ څوك چې دومری علمآء اوټول حق مذهبونه پریږدی اودلږکیو نظرته وده ورکوی اودټولی ټولنی په منځ کې یوه نوی اختلافی اورته لمن وهی ایادا دالله (ج) دلاندینی قول مخالفت ندی ؟ چې الله (ج) فرمایې :

واعتصموا بحبل الله جمیعا ولاتفرقو ا (ال عمران ۱۰۳)

ژباړه : منګولی ولګو ی په رسی دالله (ج) (یعنی دالله (ج) په قران باندی) ټوله، اوبی اتفاقی مه کوی .

اوڅوك چې پورتنی کارکوی ایا درسول (ص) دلاندینی قول مخالف ندی ؟ چې رسول (ص) فرمایی :

عن ابی هریرة رض قال سمعت رسول الله (ص) یقول ما نهیتکم عنه فاجتنبوه وما امرتکم فاتوا منه ماستطعتم فانما اهلك الذین من قبلکم کثرت مسائلهم واختلافهم علی انبیائهم . (رواه البخاری)

ژباړه : دحضرت ابی هریرة رض څخه روایت دی چې فرمایی : درسول الله(ص) څخه می واوریدل چې ارشاد یې فرمایی : دکوم شی څخه چې می منعه کړی یاست ځان ځنی وژغوری اودکوم شی امر چې می درته کړی دی دخپل توان په پیمانه یی عملی کړی (ځکه) بیشکه هغه کسان چې له تاسو څخه مخکی تیرسوی دی (له دی امله) تباه اوهلاك سوی دی چې خپلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

زياتی مسائلی يې (دانبياؤ څخه کولی يعنی تجسس يې کوی اوبی ځايه پوښتنې يې کولی) اواختلاف يې په انبياؤ کې کوی . څوك چې پورتنی کارترسره کوی يعنی موسيقی روابولی ايا دغه کس به داصحابوکرامو (رض) مخالف نوی ؟ دمثال په ډول عبدالله بن مسعود (رض) او عبدالله بن عباس (رض) دلهوالحديث په تفسير کې چې په قران کې راغلی دی داسی فرمائی :

والله هوالغناء .

ژباړه : په الله (ج) قسم يادوم چې لهوالحديث سندری ويل دی .

يعنی ددوی په اند الله (ج) چې کوم عذاب دلهوالحديث په ايات کې ښودلی دی دسندری ويونکی لپاره دی . ښکاره خبره ده چې موسيقی حرامه سوه ځکه دموسيقی سره مل سندری تر هغه ډيری بدی دی چې يواځی وی . اوس نو يوڅوك چې نه صحابی دی اونه تابعی دی هغه وايې : چې لهوالحديث موسيقی نده مطلب دادی چې موسيقی حرامه نده که څه هم داصحابو (رض) مخالفت پکښی وی اوحال داچې څلور حق مذهبونه په دغه موضوع کې دپورتنی مفسرينو اصحابو داند سره هم نظره دی پدی ځای کې يودمخورو اصحابو تفسيردی اويو ديوه ورستی عالم تفسيردی چې داصحابو دمخالفت ترڅنگ يې دمذهبونو څخه هم پدغه موضوع کې لاره بدله کړی ده .که داصحابو(رض) پرتفسيرعمل وکړو موسيقی حرامه ثابتيږی اودمذهب څخه انحراف هم نه راځی اواحتياط هم پدې لاره کې دی . که دورستی عالم پرتفسيرروان سو موسيقی حلاله ثابتيږی خو دمذهب ترشاکول پکښی نغښتی دی .

درنو لوستونکوکه څوك داصحابو په مخالفت تفسيرکوی اودمذهبونو څخه لاره بدلوی ايا دغه تفسيردقبول وړدی ؟ که څوك پورتنی موثق تفسيرپريږدی يعنی داصحابواومذهبونوتقليد پريږدی دورستی عالم تفسيررانقلوی بيا ددغه تفسير دمخالفت په مټ موسيقی حلاله ثابتوی ايا دغه کار داصحابو (رض) پرمقدسو افکارو تيری ندی ؟ يوڅوك چې په يوه ژبه کتاب ليکی اودهغه ژبی ويونکی حنفی مذهبه وی ليکوال ددغه ژبی ويونکو ته ددوی دحق مذهب په خلاف موسيقی رواکوی ايا دغه کارددوی دمذهب څخه ليری کول ندی ؟ اودا پدې معنی ندی چې تاسو خپل مذهب پريږدی زماپروينا باندی باوروکړی ؟ يوڅوك چې دحنفی مذ هب ټولنی ته دنظآم الدين اولياء قول بې له کومی حوالی رانقلوی چې وايې : څوك چې دموسيقی په حرمت کې دامام ابوحنيفة (رح) قول ثبوت غواړی ولی به پردې قوم باندی دالله (ج) عذاب نه راځی . دغه قول رانقلول

دحنفی مذهب دبی ارزښتی تثبيت ندی ؟ اوحال داچې دغې ټولنی دخپل مذهب دساتنی لپاره وينی توی کړی دی اوپه دغه ټولنه کې په سلهاوزره علماء راغلی دی اوهغوټولو دوی ته دغه مذهب غوره بللی وی اوهيڅ عالم دموسيقی درواوالی لاره نده پرانيستلی ايا دغه کاردليکوال دخپل عزت لمنځه وړل ندی ؟ ځکه که دحنفی ټولنی يو بی تعليمه وګړی دنظام الدين اولياء پورتنی قول واوری ايا دغه کس به دنظام الدين اولياء لوړ مقام ته په الفاظو تاوان نه ورسوی ايا نقلونکی ته به بدونه وايې حال داچې حنفی مذهبه وګړی ټول پرخپل مذهب باندی ټينګ ولاړدی دنظام الدين اولياء پورتنی قول رانقلول دنظام الدين اولياء عزت ته نقص رسول ندی په پورتنی ډول ؟

درنولوستونکو ! حق يوه داسی ملغره ده چې درښا په مټ يې هرغوښتونکی ترخپله هدفه رسيدلای سی . په ښکاره توګه چې عام خلګ ښه په پوهيږی دحق موندلو لپاره يوه اسانه لاره داده : عموما ديوې خبری دڅيړلو اوسپينولو لپاره درايو اکثريت ته کتل کيږی په کوم لوری کې چې دشرعی دلايلو په ملنه درايو اکثريت وی په تغليبی ډول حق په هغه لوری کې وی انشاء الله وروسته به ثابته سی چې امت محمدی تقريبا ټوله پدې اند دی چې موسيقی حرامه ده کوم کس چې يې دجواز لاره لټوی ايا دغه کس به څومری حقيقت ته نژدی تاسو خپله قضاوت وکړی ؟ اوس راځو اصلی موضوع ته چې دموسيقی دحرمت څخه عبارت ده کوم ليکوال چې دموسيقی درواوالی لپاره هڅی کوی اودقرضاوی ويناوی ددليل لپاره راخلی په حقيقت کې دحق څخه بيلتون دی ځکه که ليکوال لطفا خپله مطآلعه يواځی دقرضاوی پررساله باندی راچاپيره نکړی بلکی دفقهه شريفی په لوی علم کې معتمد کتابونه مطالعه کړی نودقرضاوی خبری به بيخی بی بنسټه ورته ښکاره سی دقرضاوی رساله هغه رساله ده چې دځينو حکومتونو لخوا يې دنه مشروعيت اورد له امله پرنفوذ بنديز لګيدلی دی ځکه ده هغه څه ته اجازه ورکړی ده چې قران ، حديث اودوی په رڼاکې مذهب حرام کړی دی چې دموسيقی څخه عبارت دی .کوم ليکوال چې موسيقی روابولی اوبيا يوه ليکنه دټولنی دچوپړ په موخه کوی نو که ليکوال ريښتيا دچوپړ په هيله وی نوده ته پکاره ده چې چوپړدهغی ټولنی دمذهب په رڼآ کې وکړی چې هغی ټولنی (۱۴) سوه کاله عمل باندی کړی دی لطفا دی دخپلی ټولنی سره ظلم نکوی اوخپله ټولنه دې دخپل حق مذهب څخه نه ليری کوی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ليکوال که دمذهب پرته دموسيقي درواوالی لپاره قران او حديث ته لاس غځوی په قران اوحديثکی خو داسی څه نسته چي دموسيقي رواوالی په ثابت سی اوکه نورایاتونه رااخلی اودخپلی خوښی مطابق يي تاويل کوی نوايااهلی کتابو کارنه وو؟ ،که يي دتفسيربالراي داصولومطابق وکړی نولومړی خو نوموړی ليکوال مجتهد ندی اونه کيدای سی فرضا که سی نودی دي دقران اوحديث تفسير دحزم اوقرضاوی دنظرلمخی نه راته کوی بلکی داصحابو دنظر مطابق دی يي راته وکړی ځکه هغه تردوی په ځوچنده بهتردی اوکه دهغه اياتو په تفسير کي چي موسيقي حرامه ثابتوی دنورو علماؤ ويناوی دلائل وای ايا دابه دقبول وړوی ؟ اوحال داچي دمذهب يومعتمد عالم امام ربانی فرمايی :

دموسيقي په رواوالی کي دهر متصوف وينا دليل نسی کيدای .

المکتوبات ، لومړی ټوك ، (۲۶۶) نمبر مکتوب

والله اعلم بالصواب

*****

ايا موسيقی پاک شی ده؟

دعلامه قرضاوی قول چي داسلام اوموسيقي نومی کتاب په اتمه صفحه کي رانقل سوي دي چي وايي : الله (ج) هغه تيری کونکي بولی چي حلال اوپاک شی حرام اوکرغيرن بولی .نوموسيقي خوداسی شی ده چي انسانی فطرت يي غوښتنه کوی اوخوند پری اخلی لکه معده چي دپاکو اوحلالومشروباتواوماکولاتو څخه خوند اخلی نوکوم کس چي انسان ددغه فکری غوښتنی څخه منعه کوی اودغه سپيڅلی شی حرام بولی هغه کس تيری کونکی دی ځکه الله(ج) فرمايی :

ياايهاالذين آمنوا لاتحرموا طيبات ما احل لکم ولاتعتدوا ان الله لايحب المعتدين.

ژباړه : ای هغه کسانو! چي ايمان موراوړی دی مه حرامه وی هغه پاک شيان چي الله(ج) حلال بللی دی تاسو ته اوتيری مه کوی الله(ج) تيری کونکی کسان نه خوښوی .

ښاغلی قرضاوی زياتوی هرانسان لره پکارده چي دتيری کونکی کيفيت څخه ځان وژغوری .

اوس نوکه دقرضاوی خبرو ته ځيرسو قرضاوی موسيقي دنورو سپيڅلو ماکولاتو په ځيربولی اودنورو پاکو ماکولاتو حکم موسيقي ته ورکوی نودغه کارته دققه او علم اصول له انده قياس ويل کيږی ثابته خبره ده چي قياس خپل شرطونه لری چي له جملي څخه يي ددواړو لورو په ځينو شيانو کي برابری ده کوم شيان

چي په ذات کي سره توپيرلری هغه ريښتينی قياس ندی بلکی قياس مع الفارق دی ښاغلی قرضاوی چي موسيقي پرحلالو شيانو باندی قياسوی داقياس مع الفارق دی اوپايله يي خواهش پرستي ده ځکه کوم شيان چي په قران کي حلال بلل سوی دی دهغوی په حرمت کي هيڅااختلاف ندی کړی اوموسيقی هغه شی ده چي په حرمت يي په ميلونو علماءقايل دی نويوشی چي اتفاقا حلال وی اوبل اختلافا حلال وی اودحلالوالی خوا يي هم ضعيفه وی ايا داسره برابردی ؟ ايا دغه کارته په شريعت کي وعيد ندی راغلی چي قرآنی ايات دخپل نظرمطابق جوړوی ؟ايا دغه شيان چي زيات سره توپيرلری قياس مع الفارق ندی ؟ اياداسی قياس کول جايز دی؟ بله خبره داده چي قرضاوی هغه کسان تيری کونکی بولی چي موسيقي حرامه بولی نوموسيقي خو عبدالله بن عباس اوعبدالله بن مسعود رض حرامه بللی ده نودده به اند خو(العياذبالله) دوی هم دمعتدينو(يعنی تيری کونکو) په دله کی راغله هم داډول کوم مذاهب، مفسرين ، محدثين اوعلماء چي موسيقي حرامه بولی هغه هم دده په اند په تيری کونکوکي يعنی معتدين کي راځی ددومری اصحابو ،محدثينو ، مفسرينو او علماؤسپکونکی اودوی ته دتجاوز نسبت کونکی

(c) ketabton.com: The Digital Library

به نوڅه حکم لری ؟ اوخبره يي ترکومه بريده ريښتونی وی ؟ باالاخره معلومه سوه چي موسيقی داسی سپيڅلی شی نده لکه نورپاک ماکولاتيامشروبات چي معده خوند تری اخلی يانورظاهری حواس چي دخپلومربوطه غوښتونو څخه خونداخلی .بله خبره داده چي موسيقی دماکولاتو،مشروباتو او نو روظاهری حواسوسره پرتله کول تر ډيره ځايه شونی ندی ځکه موسيقی هغه شی ده چي درواني غوښتنو سره اړه لری اوماکولات ، مشروبات اونورحواس دجسمی يافکری غوښتنو سره اړه لری څنګه به بيل کيفيت لرونکی شيان سره پرتله سی که پرتله هم سی نو هر شی چي انسانی غوښتن ځای يي غوښتنه کوی هغه پاک ، سپيڅلی اوروا شی نسی جوړيدلای ځکه ، شراب ، دنامشروع جنسی خواهشاتو اشباع اوداسی نور هم به انسانی غوښتنوپوری اړه لری .

په هرشی کی اصل روا والی دی

کوم ليکوال چي دموسيقی درواوالی لپاره هڅی کړی دی نوددليلونو په لړکي يي يودادليل هم ويلی دی چي ټولی مسايلی په قران اوحديث کي تفصيلاندی حل سوی ځکه طبعا په نړی کی نوی نوی شيان رامنځته کيږی يا په بل عبارت هغه وخت دټولو موجوده شيانو نومونه په قران اوحديث کی نسوای ذکرکيدای نولدی امله دفقهاؤکرامو يوقانون دادی چي پر هرشی باندی دحرمت پريکړه درسته نده بلکی اصل په شی کی رواوالی دی يعنی اباحت دی نوپکارده چي پرموسيقی باندی هم درواوالی يعنی داباحت پريکړه وسی دليکوال پورتنی خبره يوڅرګند حقيقت دی خو دومری بايد ووايم چي ليکوال پدې ځای کي عمومی پريکړه کړی ده ټول

شيان يي پکښی رانغښتی دی اوحال داچي په هغو شيانو کي اصل رواوالی دی چي دحرمت خبره يي په قران کي نوی سوی اونه يي چا په حرمت کی اختلاف کړی وی ځکه که عمومی پريکړه وسی نودفقهی شريفی ترلړمطالعی ورسته به هرانسان داسی ډيرمختلف فيه شيان ووينی چي يقينا دمذهب له انده حرام دی مګر اختلاف پکښی سوی دی که په هرشی کی اصل اباحت سی نو بيخی ډير حرام شيان به داباحت په کټګوری کي راننوځی اوکه موسيقی ترفکری څيړنو لاندی ونيسو ويلای سو چي لومړی خوداخبره درسته نده چي دموسيقی حرمت ته په قران اوحديث کي اشاره نده سوی فرضا که يي ورسره ومنو نواصل په هغوشيانو کي اباحت دی چي دحرمت دلوری ترجيح يي نوی نوموسيقی خو دحرمت له اړخه مرجحه ده ځکه که نوای نو څلورو مذهبونوبه يي پرنه رواوالی باندی يووالی نوای کړی .

بالاخره ويلای سو دمذهب پوهانو دقانون پورتنی ماده چي اصل په شی کي اباحت دی دموسيقی درواکونکی لپاره هيڅ دليل نسی کيدلای ځکه که دغه ماده دهرشی درواوالی لپاره دليل سی نوديوه لوی ناورين لاره به پرانيستل سی اوحال داچي دموسيقی په حرمت کي احتياط دی اوپه حرمت کي به يي نجات يقينی وی اوپه اباحت کي نجات احتمالی وی نويقينی ګټه تراحتمالی ګټی غوره ده .لکه چي وايی : دع مايريبک الی مالايريبک .

ژباړه : هغه څه پريږده چي تا په شک کي غورځوی دهغه په پرتله چي تاپه شک نه اچوی .

دموسيقی پررواکونکی باندی رد

دهغه ليکوال دليلونه که مطالعه سی چي دموسيقی درواوالی لپاره يي راټول کړی دی نوپه عمده ډول يي ددليلونو نچوړ څلورخبری کيږی .

لومړی : دځينو اولياؤ ، صوفيوو اوځينو علماؤ ويناوی ددليل په موخه .
دوهم : ځينی حديثونه دموسيقی درواوالی دثبوت لپاره .

دريم :بله خبره يي داکړی ده چي دموسيقی دحرمت لپاره قوی حديث نسته

څلورم : دليکوال په اند دموسيقی حرمت په قرانکريم کی نسته .

(c) ketabton.com: The Digital Library

که پدې لټه کې سو چې دلیکوال پورتني پنځه خبرې دڅه والی له پلوه پرکومه نقطه قرار لري ؟ اودموسیقی درواوالی لپاره دلیل کیدای سی که یا ؟ نوپکار ده چې دلیکوال خبرې یوه په یوه وڅیړو .

دلیکوال لومړی دلیل چې دځینو اولیاؤکرامو اوعلماؤ کرامو ویناوې یې ددلیل په موخه راوړې دي ترډیره بریده دریښتینی لاری دموندلو لپاره درستی ندی ځکه مخکې مو یوځای اشارة اوبل ځای موصراحة ویلي وه چې دشرعی پوښتني دحل لپاره الحمد لله په اسلامی نړۍ کې یوښکلی چوکاټ اویوښکلی قانون سته چې دمذهب څخه عبارت دی اودديني پوښتنو دحل لپاره دهرچا قول ثبوت نسي کیدلای لیکوال ته پکار ده کومی ټولنی ته چې یې کتاب لیکلی دی دهغه ټولنی دمذهب دعلماؤ اواولیاؤ کرامو ویناوې دی دثبوت لپاره راوړې لکه چې افغانی ټولنه یوه حنفي ټولنه ده لیکوال ته پکار ده چې دحنفي مذهب دعلماؤ او اولیاؤ کرامو ویناوی دثبوت لپاره راوړې حاصل داچې لیکوال ته پکارده چې دلیل لپار ه ایات ، حدیث اویا دمذهب دلیل راوړې . داسی ایات نه چې مذهب یې یوډول تفسیروی اودی یې بل ډول تفسیروی . ترڅودې حنفي مذهبه ټولنی پوره باور راسی داسی کړنه په دې معنی ده چې ستا په اند چې په سوو کلونه افغانی علماء نه پوهیدل اوموسیقی یې حرامه کړې وه خلک یې پرچپه روان کړی وه اوس به ستا پرلاری ولاړ سی اوکه ته دهرچا قول دثبوت لپاره رااخلی نو دهرچا قول خو درواوالی لپاره ثبوت نسی کیدلای ځکه داسی ډیری مسایلی په فقه عقایدو اونورو کی سته چې دمذهب دباندی یې علماء په وړاندی بیل ،بیل نظرونه لری که په هره شرعی پوښتنه کې دهرچا قول دثبوت لپاره رانقل سی نو دحق موندلو لپاره به څه ناورین رامنځته سی ؟ دمذهبی ټینګار په موخه ویلای سو چې دمذهب یوستر عالم امام ربانی لیکی : دموسیقی داباحت لپاره دځینو صوفیوو نظریات دلیل نسی کیدلای .

المکتوبات ، جلد اول ، مکتوب نمبر (۲۶۶)

حاصل داچې دلیکوال دغه لومړی دلیل چې دځینو اولیآؤ اوعلماؤ دویناو څخه عبارت دی هیڅ دلیل نسی کیدلای ترڅو دحنفي مذهب دعلماؤ اوصوفیانو اقوال یې ددلیل په ډول نوی راوړی .

بله خبره داده چې دلیکوال ډیری ویناوی چې داولیاؤ اوعلماؤ څخه یې رانقل کړی دی په ز یاتو ځایو کې حواله نه لری اونه دموثقو کتابونو جلد اوصفحه لری چې یوډول شک رامنځته کوی البته دځینو ځایو پرته چې هغه هم دده مدعی نه ثابتوی .

دریمه خبره داده چې لیکوال دغناء دلفظ اودملاهی دلفظ توپیرندی کړی غناء په ښکلی اواز،شعر یاغزل ویلو ته ویل کیږی اوملاهی موسیقی ته ویل کیږی غناء چې په شعرکې ئې کومه غیرشرعی خبره نوی دزیاتو علماؤ په اند رواده کوم څه چې حرام سوی دی هغه موسیقی ده حاصل داچې په بیله موسیقی شعرویلو کې لادځینو علماؤ اختلاف سته نودهغه سندری به څه حال وی چې موسیقی هم ورسره وی .

دلیکوال دویـــــــــــــــــــــــم دلیل

دموسیقی رواکونکی لیکوال دخپلی مدعی دثبوت لپاره په دویم قدم کې ځینی حدیثونه راوړی دی چې داعتماد لپاره بسنه نسی کولای اونه دموسیقی دروا والی لپاره ثبوت کیدای سی ځکه که موږ داسلام دپیل انځورګری وکړو اودرسول الله (ص) دنبوت څخه بیا دده مبارک دظاهری ژوند ترپایه پوری ټوله تاریخ مطالعه کړو اړینه ده چې دې نتیجې ته به رسیږو چې درسول (ص) داسلام په خپراوی کې سترحکمت داوو چې په لومړیو وختوکې یې ونوو مسلمانانوته دهغه احکاموامر نه کاوه چې ددوی په اند به سختی ګڼل کیده .

بله خبره داده چې داسلام ټول اوامراونواهی په یوه ځل ندی راغلی بلکی ډیر داسی شیان به وه چې داسلام په پیل کې به جایز وه وروسته به دقرانی ایاتو دنزول له امله حرام وګرځیده لکه مخکې چې مو وویل رسول الله (ص) نوی مسلمان کس ته هغه څه نه وړاندی کول چې ده به زحمت اوتکلیف ګڼل بلکی هغه وخت به یې نوموړی کس ته په کولو امر کاوه چې داسلام خوندبه یې وڅکیلکه څرنګه چې تراسلام وړاند ی نامسلمانو خلکو ډول ، ډول دودونه درلودل چې دجملی څخه یې موسیقی اوریدل ، نوروز لمانځل ، مهرجان لمانځل ، یو پربل باندی ځان غټ بلل اوداسی نوروه نورسول الله (ص) په تدریج اودوخت په تیریدوسره نوموړی کسان دناروا کارو څخه منعه کول لیکوال چې کوم حدیثونه رانقل کړی دی ټول هغه حدیثونه دی چې رسول الله (ص) په پیل کې داسلام ویلی دی لیکوال هیڅ داسی ثبوت نسی وړاند ی کولای چې په دقیق ډول دی دحدیث تاریخ معلوم کړی چې دغه حدیث په وروستیو کې ویل سوی دی ځکه د لیکوال دغه ویناوی چې کټ مټ یې دقرضاوی دکتاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

څخه رااخستی دی اوخپله یې ډیره کمه څیړنه کړی ده ددې څرګندونه کوی چې لیکوال دحدیثو ماهر ندی که وای نوده به خپله څیړنه کړی وای اودقرضاوی تقلید به یې نه کولای ځکه پدغه موضوع کې نورحدیثونه هم سته چې لیکوال ندی ترګوتو کړی یواځی یې هغه احادیث رانقل کړی دی چې قرضاوی په خپل کتاب کې ذکر کړی دی .

دیادونی وړده چې لیکوال چې کوم حدیثونه رانقل کړی دی رسول الله (ص) ته یې سند ندی رسولی نوموړی لیکوال ته پکار ده چې دټولو احادیثو دراویانو اسامی بیان کړی ځکه دده په اند خو دچا تقلید ندی پکار ځکه که پکاروای نوده به په څلورو حقو مذهبو کې دیوه مذهب تقلید کړی وای اودموسیقی پرنه رواوالی باندی به یې باور وای نوکله چې دده په اند تقلید نسو پکار نودی بیا ولی داحادیثو په سند کې دصحاحو برسند باندی اعتمادکوی ؟ ولی یې په سندکې تقلید کوی ؟ ولی یې په خپله په سند نه رسوی ؟ که دی وایې چې زه دصحاحو په لړکې دیوه په مذهب یم نودصحاحو مؤلیفین خو هم دموسیقی پرحراموالی باورلری ولی که یې نه درلودای نوښاغلی لیکوال به دخپلی خبری دثبوت لپاره په دوی کی دیوه نظر اووینا راوړی وای نوپکار وه چې ده خپل مذهبی قاید یوه ویناراوړی وای ځکه ټول حدیثونه خو دده دمذهبی قاید درایی سره برابر ندی بلکی ضد اونقیض حدیثونه سته چې دمذهب په رڼاکې یې دتطبیق اویانسخی پریکړه کیږی .

(وعلی وجه التسلیم) که دلیکوال خبری بیله کوم دلیله ورسره ومنو یعنی داچې ټول هغه احادیث چې لیکوال رانقل کړی دی منسوخ ندی ، په سند رسیدلی دی نو دعلم حدیث قانون خودادی چې کله حدیثونه ضد اونقیض راسی لومړی ددغو حدیثونو په منځ که تطبیق شونی وی نوتطبیق کیږی اوکه تطبیق شونی نوی بیایې تاریخ اونورو رجحاناتو ته کتل کیږی اوپریوه باندی دنسخی پریکړه کیږی .

لکه څرنګه چې لیکوال ځینی حدیثونه داباحت لپاره رانقل کړی دی وروروسته به انشاء الله معلومه سی چې څومری حدیثونه دحرمت لپاره هم سته ،کوم حدیثونه چې لیکوال داباحت لپاره بی سنده اوبی تاریخه اوبی ثبوته رانقل کړې دی که ددغه ټولونیمګړتیاو سره سره ورسره ومنل سی نوددغوحدیثونوترمنځ خو تطبیق سوی دی اودحرمت خوا یې راجحه سوی ده اوداچې څنګه یې تطبیق سوی دی اوڅنګه یې دحرمت خوا راجحه سوی ده ؟ دغه کار ډیرزیات تفصیل ته اړتیالری که دچازړه وی چې داعتماد تنده پری ماته کړی نووګوری :

(اسلام اورموسیقی) دریم باب صفحه (۲۵۸)

دلیکوال دریــــــــــــــــــــــــــم دلیل

دموسیقی رواکونکی لیکوال دریم دلیل دادی چې دموسیقی دحرمت په اړه هیڅ قوی (پیاوړی) حدیث نسته که کوم حدیث راغلی وی هغه هم منقطع اویا ضعیف دی ځکه نوموړی لیکوال ابن حزم ظاهری هغه ویناوی رانقلوی چې وایې : کوم حدیث چې بخاری شریفی دموسیقی دحرمت په اړه روایت کړی دی قوی ندی ځکه دغه حدیث منقطع دی یعنی وصل (یوځای والی) یې دبخاری اوصدقه بن خالد ندی سوی اوپه منځ کې یې یونامعلوم راوی راغلی دی .

دلیکوال دغه دلیل دباور لپاره بسنه نسی کولای ځکه لومړی خو موږ ته دحدیث دنقلولو په صورت کې یواځی دبخاری سند ندی بلکی نوردحدیثو موثق اومعتمد کتابونه سته چې نوموړی حدیث یې په ډیرو قوی(پیاوړو) سندونو رانقل کړی دهمدې خبری دثبوت لپاره وګوری : بهیقی (۱۰\ ۲۲۱) .

دهند دنیمی وچی (برصغیر) ستر عالم مفتی محمد شفیع صاحب لیکی : دابن حزم پورتنی وینا دباور وړنده چې وایې : بخاری چې کوم حدیث دموسیقی دحرمت په اړه نقل کړی دی هغه منقطع دی (پری) دی ځکه محدیثینو دابن حزم پردغه وینا باندی سختی نیوکی کړی دی اودده دزړه خیالی سوالو ته یې په زړه پوری اوقناعت ورکونکی جوابونه ویلی دی ان تردی چې ځینو علماؤ یې په مخالفت ځینی خپلواکی رسالی لیکلی دی چې دشلمی پیړی دستر محدث ناصرالدین البانی رساله یې دیادونی وړده چې دابن حزم په رد کې یې لیکلی ده .

په آسیا کې دعلم داسمان دځلاندی ستوری مفتی محمدشفیع صاحب دهغو جوابو څخه چې محدیثینو دابن حزم په رد کې ویلی دی ځینی رانقل کړی دی دکوم چاچې په دومری وینا قناعت نوی اودنورو جوابودلیدلوسره یې مینه وی نو وګوری : (اسلام اورموسیقی) صفحه (۱۴۰)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دليکوال ځلـــــــــــــــــــــــــــــــــورم دليل

کوم ليکوال چې موسيقی روابولی دخپلو دلايلو په لړ کې وايي : په قران کې هيڅ داسی لفظ ندی راغلی چې موسيقی يې حرامه ګرځولی وی .

دروند ليکوال ددغه خبری دسپيناوی اوڅيړنی په موخه د (لهوالحديث) لفظ راخلی چې دموسيقی دحراموالی لپاره مشهور لفظ په ايات کې دی ښاغلی ليکوال ليکلی : کوم کسان چې موسيقی حرامه بولی هغوی دابن عباس ،ابن مسعود ، ابن عکرمة (رض) اوځينو نورو په تفسيراستناد کوی چې دلهوالحديث تفسيريې په غناء سره کړی دی ليکوال زياتوی : دموسيقی درواکونکو دغه استناد درست ندی ځکه نورو مفسرينو دلهو الحديث تفسير په موسيقی سره ندی کړی بلکی په نورو شيانو سره يې کړی دی لکه بی ګټی شيان اوهغه شيان چې دڅښتن تعالی (ج) دعبادت څخه بوختيا په راځی اوداسی نور.

اوس نو که دليکوال پدې خبره کې تم سو اوتريوه بريده يې وڅيړو ويلای سو چې دايوه ثابته خبره ده چې قران مجمل دی اوتفصيل يې په حديثو اوتفسيرکې نغښتی دی داهم ريښتينی حقيقت دی چې په قرانکريم کې په هغه پيمانه مفاهيم رانغښتی دی چې دټولو ځرګندتيا يې دبشری توان څخه وتلی دی خو ځينو مفسرينو يې لړ تفسير کړی دی يعنی ديوه ايات مفهوم يې په ټيټه اندازه سپړلی دی بل مفسر بيا تر هغه انداز زيات تفسير کړی دی اودريم بيا تردويم زياتوب کړی وی يومفسر ديوه ايات يومفهوم ښکاره کړی وی بل مفسر بيا هغه مفهوم پريښنی وی بل مفهوم يې ښکاره کړی وی ځکه قران ډيرمفهومونه لری دمفسيرينو پورتنی کار پدې معنی ندی چې دويم مفسروايي چې داول مفسرتفسيرغلط دی او هغه شی دقران مراد ندی ، اوس راځو لهوالحديث ته چې مفسرينو يې په تفسيرکې بيل بيل نظرونه ورکړی دی خو ديادونی وړده چې په ټولو مفسرينو کې هيڅا داسی ندی ويلی چې دلهوالحديث څخه موسيقی مراد نده که څه هم په نورو معناوو يې تفسير کړی وی اونه داسی تفسيرچاکړی دی چې دموسيقی دتفسير ضد وی دبيلګی په ډول يومفسروايي چې دلهوالحديث څخه هغه شی مراد دی چې يوڅوک دعبادت څخه مشغول کوی که دغه تفسيرته په دقت سره وکتل سی حتماموسيقی پکښې راننوتی ده کچېری د لهوالحد يث څخه مو سيقی مراد نوای نوددومری مفسيړينو په کاروان کی به يوچاويلي وای چې لهوالحديث موسيقی نده څه دی چې په بل شی سره ئي تفسيرکړی وی ځکه لکه چې وموويل قرآن ډيری معنی وی لری کوم مفسير ښوچې د لهوالحد يث تفسير په نوروشيانو کړی دی په هغو ټولو شيانوکی موسيقی دا خله ده او مفسير ين هم پر دغه اند دی چې موسيقی په لهوالحديث کی را ننوتی ده که څه هم يې په ليکی ډول خپل نظر ندی ځرګند کړی د بيلګی په ډول ښاغلی ليکوال دمفتی محمد شفيع صا حب تفسير د لهو الحد يث پّه اړه رانقل کړی دی چې مفتي صاحب په معارف القران کې دلهوالحد يث تفسير په بی ګټو شيا نوسره کړی دی کچيری دغه تفسير پدی معنی وی چې مو سيقی په بی ګټو شيانو کی دا خله نده نوولی بيا نوموړی ستر عالم دموسيقی په اړه خپلواک کتاب ليکلی دی چې موسيقی يې حرامه ګرځولی ده .

حاصل داچې دټولو په اتفاق موسيقی په لهوالحديث کې داخله ده اوالله (ج) ورته د سختوعذابو وعده کړی ده اوداخبره هم درسته نده چې موسيقی په قران کې نسته بلکی يقينا موسيقی په قران حرامه ګرځول سوی ده چې نورتفصيل اودلايل به يې انشاء الله ترراتلونکي عنوان لاندی وڅيړو .

والله اعلم بالصواب وعند ه ام الکتاب

******

دموسيقی ناوړه پايلی

مفتی محمد شفيع رحمة الله عليه ليکی :

دايوځرګند حقيقت دی چې دبشريت موخه دبندګی اولمانځنی لپاره ګرځول سوی ده ځکه څښتن تعالی (ج) فرمايی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

وما خلقت الجن والانس الاليعبدون .

ژباړه : ما ندی پیداکړی پیریانان اوانسانان مګردديٍ لپاره چي عبادت وکړی .

کله چي دانسانانو پیداینت دعبادت لپاره سو نوهرشی چي دعبادت مخه نیسی اودخپل ربښتینی ښښتن تعالی (ج) څخه يي لیری کوی ښکاره خبره ده چي هغه شی حرام دی .

موسیقی هغه شی ده چي انسان په لنډمهالی اومجازی خوندونو بوخت ساتی اودعبادت څخه يي غافله ساتی ځکه طبعی خبره ده چي انسانی ټولی کړنی انسانی فکر اداره کوی اوفکر یوداسی شی دی چي کله په یوشی بوخت سی نو ددویم شی داداره کولو جوګه ندی ځکه دپیژندنی محقیقینو (څیرونکو) ویلی دی : ذهن یوبسیط (مفرد) شی دی امتیاز (توپیر) دووشیانوپه یوه ان کي نسی کولای نوکله چي فکر په مجازی لذت(خوند) اخته سی کله به بیا دالله (ج) اودهغه ددین مینه ورسره پاته سی دپورتنی خبری ښه ثبوت درسول الله (ص) په زمانه کي دشتمن مشرک (نضربن حارث)کړنی دی چي نوموړی دهغه کسانو لپاره څو سندری ویونکي وینځیانی رانیولی وی هغوته به چي رسول الله (ص) دعوت ورکړی وو اوداسلام سره به يي مینه پیداسوی وه نضربن حارث داسی کسان بیول میلمستیا به يي ورکول وروسته به يي په دغووینځیانو باندی سندری اوموسیقی ورته اورول ترڅودوی ددین څخه غافله کړی اوددي ناوړی لاري سره يي مینه زیاته سی بیابه يي ورته وویل : دمحمد (ص) دعوت اودین لذت (خوند) لری اوکه داموسیقی اوسندری ؟ ، وروسته الله (ج) داایات نازل کړی: ومن الناس من یشتری لهوالحدیث ، الایة .

روح المعانی ، جلد (۲۱) صفحه (۲۷) الکشاف ، جلد دوهم صفحه (۴۹)

نومعلومه سوه چي ددیرپخوا څخه لامعلومه وه چي دموسیقی انسان ددین څخه غافل ګرځوی نو له همدی امله دموسیقی الاتو ته په عربی ژبه کي (ملاهی) یعنی غلونکی اوغافل کونکی وايي یا په بل عبارت په عربی ژبه کي نغمی (موسیقی) ته لحن وايي لحن معنی غلطی چي څوک دیوه حالت څخه بل حالت ته غلطوی. حاصل داچي دموسیقی یوه ناوړه پایله داده چي څوک موسیقی اوری ددین څخه به غافله وی .

دوهم داچي موسیقی اوریدل دنفاق اورشیندی ددي خبری دسپیناوی په موخه رسول الله (ص) فرمايي : الغناء ینبت النفاق فی القلب کما ینبت الماء البقل .

بهیقی جلد لسم صفحه (۲۲۳)

ژباړه : سندری په زړه کي داسی نفاق شین کوی لکه اوبه چي واښه شنه کوی .

دموسیقی په اوریدلوکی دغفلت اونفاق ترڅنګ نوربد اثرات هم نغښتی دی لکه اقتصادی ضعف ، قحطی اوداسی نور داچي ولی اوڅنګه ؟ دتفصیل لپاره وګوری :

(اسلام اورموسیقی) صفحه (۸۲)

موسیقی قرانکریم حرامه کړی ده

که څه هم په تیرو لیک پانو کي موځینی ځایونه ، ځینو قرانی لاربښوونو ته اشاره کړی ده چي موسیقی حرامه ثابتوی خو دلاروښانتیا په موخه څو ایاتونو لیکو ترڅو په ښکاره معلومه سی چي دلیکوال هغه خبره بی بنسته ده چي موسیقی په قران کی نده حرامه سوی .

الله (ج) فرمايي :

ومن الناس من یشتر ی لهوالحدیث لیضل عن سبیل الله بغیرعلم ویتخذها هزوا اولاءک لهم عذاب مهین . (سورة لقما ن ۶)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه : ځینی دخلکو څخه هغه څوک دی چې بی ګټی شیان رانیسی ترڅو (خلک) دالله ((ج) دلاری څخه لاروركی كړی بی له پوهی (پدې سپیڅلی لاره) پسی مسخری (خندا) كوی ددغه خلكو لپاره سپكونكی عذاب دی .

په پورتنی ایات كې الله ((ج) وفرمایل هغه څوک چې لهوالحدیث رانیسی اوخلک په لاروركی كوی زه سپكونكی عذاب وركوم . اوس پوښتنه داده چې لهوالحدیث كوم شی دی چې الله((ج) حرام ګرځولی دی اوپه قران كې یې یادكړی دی ددې پوښتنی جواب په دمفسرینو څخه ازده كړو یوستر مفسر عبدالله بن مسعود(ض) فرمایی : په الله ((ج) قسم یادوم چې لهو الحدیث غناء ده حاصل داچې لهوالحدیث موسیقی ده ځكه چې غناء دمو سیقی پرته شعر ویل دی په ښكلی اواز سره نوكله چې موسیقی ورسره مل سی نوبه یې څه حال وی . الله(ج) دموسیقی لپاره سپكونكی عذاب وښودی دعبدالله بن مسعود(رض) پورتنی روایت قاضی شوكانی رانقل كړی دی اوبیا لیكی : نوموړی روایت ابن ابی شیبه ، ابن حكیم اوبهیقی په صحیح سند سره روایت كړی دی .

اسلام اورموسیقی صفحه (۱۱۰)

نیل الاوطار (۸ \ ۱۰۰\ )

سنن الكبری للبهیقی (۱) ۲۲۳ \

مستدرک الحكیم (۲\ ۴۱۱)

تفسیرابن جریر (۲۱ \ ۳۶)

بهیقیی لیكی : عبدالله بن عباس (رض)ویلی دی : په پورتنی ایات كې چې الله (ج) كوم شی حرام كړی دی : سندری دی اوهغه شیان دی چې دسندرو په څیر وی امام بهیقیی زیاتوی دغه خبره موړ دمجاهد ، عكرمه اوابراهیم نخعی څخه هم روایت كړی ده .

الادب المفرد مع فضل الله الصمد (۲\۶۶۳)

السنن الكبری للبهیقی (۱\ ۲۲۱\ ۲۲۳)

تفسیرابن كثیروایي : پورتنی ایات دسندرو ږغولو په اړه نازل سوی دی .

تفسیرابن كثیر (۳\ ۴۴۳)

روح المعانی (۲۱ \ ۶۷)

دنوموړی موضوع لپاره مفتی محمد شفیع صاحب رغنده څیرنه كړی ده زه به یوازی دنقال په ډول دښاغلی مفتی صاحب دلیكنی څوخبری رانقل كړم :

الله((ج) فرمایي :

افمن هذا الحدیث تعجبون وتضحكون ولاتبكون وانتم سامدون .

(النجم ۵۹\ ۶۰\۶۱)

ژباړه : ایا تاسو ددې خبری څخه تعجب كوی اوخاندی اونه ژاړی حال داچې تاسو لوبی كوی اومستی كوی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پورتني ايات كريمه كې الله (ج) دسامدون لفظ ويلی دی يعنی تاسو سمود كونكی ياست اوس خبره داده چې سمود څه ته وايی ؟ دسمود په اړه امام ابوعبيده فرمايی : په حميرژبه كې سمود سندروته وائی . عكرمه هم ورته روايت كړی دی اوبخاری هم دعكرمه قول رانقل كړی دی .

روح المعانی (۲۷\ ۷۲)

صحيح بخاری مجتبائی (۲\ ۷۲)

علامه ابن منظور ليكی : روی انه قال السمود الغناء لغة الحمير .

ژباړه : دعبدالله ابن عباس رض) څخه روايت سوی دی : نوموړی فرمايی : سمود په حميرژبه كې سندروته وايې .

لسان العرب (۴ \ ۲۰۴)

عبدالله بن عباس رض) دسمود په تفسيركې فرمايلی دی :

هوالغناء باليمانية وكانو اذاسمعوا القران غنوا تشاغلا عنه .

اخرجه عبدالرزاق والبزاز وابن جرير والبهيقی .

ژباړه : (سمود) په يمانی ژبه كې سندروته وايې كله چې په مشركينو قرانكريم واوريدی نودځان مشغوله كولو په موخه بې ئی سندری ويل پيل كړه .

روح المعانی (۲۷\ ۷۲)

سنن بهيقی (۱۰ \ ۲۲۳)

تفسيرابن جرير (۴۷\۴۳\۴۴)

ديادونی وړده چې علامه هيثمی دسمود په تفسير كې په سندرو ويلو سره دعبدالله بن عباس رض) څخه رانقل كړی دی بيا ئی ويلی دی : رواه البزارورجاله صحيح .

مجموع الزوائد (۷\ ۱۱۶)

دلغت نوموتی پوه علامه ابن دريد په جمهرة الغة كې وپورتنی خبری ته په څرګند ډول ګوته نيولی ده اوبيا ئی ليكلی دی : ددې ترڅنګ چې سمود سندرو ته وائی ، سمود هرهغه شی په معنی هم راغلی دی چې غافله كونكی وی اويا دلوبی په ډول پاڅيدونكی وی .

جمهرة الغة (۲ \ ۶۶۵)

دپورتنی ايات تفسيراوشان نزول ته كه سالم فكر په پوره ډول ځيرسی په ښكاره ډول معلوميږی چې سندری دغفلت ،ناپوهی اوتكبر دليل دی ځكه مشركانو داكار كوی چی الله(ج) ئی په شان كې پورتنی ايات نازل كړی .

دتصوفوپه اسمان كې ځلانده ستوری اوسترزاهد علامه سهروردی دموسيقی په حرمت كې دری اياتو نه رانقل كړی دی .

وګوری : عوارف المعارف الباب الثالث والعشرون فی القول فی السماع ردا وانكارا (۱۸۷)

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدا ډول الله (ج) دسپيڅولوانسانانو دصفاتو په لړکې فرمايی :

لايشهدون الزور (سورة القمان ۷۲)

ژباړه : هغوی په بی ګټوخبرو کې نه شامليږی .

په پورتنی ايات کې چې د(زرو) لفظ راغلی دی اوالله (ج) يې دسپيڅلوانسانانو څخه نفی کوی په تفسيرکې يې محمد بن حنفية اومجاهد ليکی : زور وموسيقی ته وايی .

کف الرعاع . ابن حجرالمکی مطبوع بهامش الزواجر (۱۳۹)

اوعلامه سيوطی هم ورته قول په درالمنثور کې \۸\۵\ کې دحسن اوابوحجاف څخه رانقل کړی دی .

امام ابوبکر جصاص دپورتنی ايات په تفسيرکی ليکی :

عن ابی حنيفة (رح) الزور الغناء .

ژباړه : ابوحنيفة (رح) څخه روايت سوی دی چې زور سندری ويل دی .

احکام القران\۳ \۴۲۷\

****

موسيقی رسول الله (ص)حرامه ګرځولی ده

لکه چې دهرمسلمان وزړه ته تيره ده چې دبشريت ورستی ستر لارښود حضرت محمد(ص) دی دالله تعالی (ج) رضا ، ددوزخ نجات ، جنت ته تلل اودډنيا اواخرت برياوی درسول الله (ص) په پيروی کې مسيرکيدای سی يعنی که څوك کامله نيکمرغی غواړی نوپه هغه څه دی عمل وکړی چې رسول الله (ص) امرورته کړی دی اودهغه څه څخه دې منعه وکړی چې رسول الله (ص) منعه تری کړی وی لکه څرنګه چې وموسيقی په قران کې وڅيړله اومعلومه سوه چې موسيقی قران حرامه کړی ده همدا ډول سترلارښود حضرت محمد (ص) هم موسيقی حرامه کړی ده که څه هم دموسيقی دحرمت (ناروااوالی) لپاره ډيرحديثونه سته خوددبيلګی په ډول به ځينی حديثونه رانقل کړو .

۱_ رسول الله (ص) فرمايی :

عن ابی عبدالرحمن بن غنم قال : حدثنی ابوعامر اوابومالك اشعری (رض)انه سمع النبی (ص)يقول ليکونن من امتی اقوام يستحلون الحر والحريروالخمر والمعازف (اخرجه البخاری فی الاشربة) وفی لفظ : يشربن ناس من امتی الخمريسمونها بغيراسمها يعزف علی رؤسهم باالمعازف والمغنيات يخسف الله بهم الارض ويجعل منهم القردة والخنازير.

رواه ابن ماجة وقال عن ابی مالك اشعری (رض)ولم يشك .

منتقی الاخبار (۹۶ ج\ ۷\)

ژباړه : دعبدالرحمان بن مغنم څخه روايت دی : نوموړی فرمايی : ما دابوعامر اويا دمالك اشعری (رض)څخه واوريدل چې ده درسول الله (ص) څخه اوريدلی وه چې ارشاديې فرمايه : نژدی ده چې زما په امت کې به داسی خلك پيداسی چې زنا ، وريښم

(c) ketabton.com: The Digital Library

، شراب اوموسيقى به روابولى . په يوه روايت کې داسى راغلى دى : نژدى ده چې زما په امت کې به داسى خلک پيداسى چې شراب به چيښى اوپه بل نامه به يې نوموى په سرونو باندى به يې سندرغاړى سندرى وايى څښتن تعالى (ج) به داسى خلك په مځکه ننه باسى اوبنى به يې دخنزيرانو اوبيزوګيانوپه څيرکړى .

نوموړى حديث دسنن ابى داؤد ترڅنګ ابن حبان هم روايت کړى دى .

مواردالظمان الى زوائد ابن حبان کتاب الاشربة باب فمن يستحل الخمر

صفحه (٣٣۶)

صحيح بخارى کتاب الاشربة باب ماجاء فى من يستحل الخمر ويسميه بغيراسمه جلد دوهم صفحه (٨٣٧)

ابن ماجة کتاب الفتن باب العقوبات صفحه (٣٠٠)

اغاثة الهفان جلد لومړى صفحه (٢۶١)

روښنائى : په پورتنى حديث کې رسول الله (ص) دوى خبرى وښودلى لومړى

داچې موسيقى حرامه ده دوهم داچې موسيقى اوريدل کبيره ګناه ده ځکه دصغيره ګناه په کونکى باندى دومرى عذاب نه راځى داهغه حديث دى چې فقهاء کرام دې ډول حديث ته قوى دليل وايى . ځکه پورتنى حديث په صحيح سند رسول الله(ص) ته رسيدلى دى کوم کسانو چې دخپلى شومى لارى دمونډلو په موخه نوموړى حديث ضعيف بولى اوبواځى ئى دبخارى څخه روايت کوى اوبيائى په يوډول ضعيف تثبيتوى نوموړى کسان خولومړى په حديثوکې لږه مطالعه لرى ځکه پورتنى حديث يواځى بخارى نه دى روايت کړى بلکى لکه مخکى چې مووويل نورو دحديثوکتابونو په قوى سندونو سره روايت کړى دى . دويم داچې نوموړى کسان دبخارى په روايت هم ندى پوه اودبخارى دغه روايت هيڅ ضعيف ندى داچې ولى ؟ ددليل لپاره تيروپاڼو ته مراجعه وکړى بياڅلى (تکرار) به مو وخت ضائع کړى ځينى خلک بيا دخپلى شومى موخى دترلاسه کولو له امله دپورتنى حديث يولاروركونکى تاويل کوى چې هيڅ اصل اوبنسټ نه لرى داچې ولى ؟ ددليل لپاره وګورى :

اسلام اورموسيقى صفحه (١٢۶)

٢- رسول الله (ص فرمايى :

عن ابى هريرة رض) ان رسول الله (ص قال : يمسح قوم من امتى فى اخرالزمان قردة وخنازيرقالوا يارسول الله (ص امسلمون هم ؟ قال : نعم يشهدون ان لااله الاالله وانى رسول الله ويصومون ، قالوافمابالهم يارسول الله ؟ قال : اتخذوالمعازف والقينات والدفوف وشربوا هذه الاشربة فباتوا على شرابهم ولهوهم فاصبحوا وقدمسخوا .

رواه مسدد وابن حبان ، کف الرعاف جلدلومړى صفحه (٢٢٠)

ژباړه : دابوهريرة رض) څخه روايت دى : دى مبارک فرمايى : رسول الله (ص فرمايلى دى : په اخره زمانه کې به زما په امت کې ځينى قومونه مسخه سى دبيزوګيانواوخنزيرانوپه بڼه به بدل سى اصحابوکراموورپوښتل : يارسول الله ايا دوى به مسلمانان وى ؟ رسول الله (ص وفرمايل : وو دوى به شاهدى ورکوى چې دالله (ج) پرته بل لايق دعبادت نسته (اوشاهدى ورکوى) چې زه دالله (ج) رسول يم اوروژى نيسى . اصحابو وبوښتل : يارسول الله څه به دوى ته پيښه وى (يعنى دوى به ولى دداسى برخليک سره مخ وى) ؟رسول الله (ص وفرمايل: دوى به موسيقى (اوريدل) دسندرغاړو ښځو (موسيقى اوريدل) دځان لپاره عادت ګرځولى وى اوشراب به چيښى يوه شپه به دوى په شراب چيښلو اولهولعب تيره کړى وى کله چې سهار سى دوى به مسخه سوى وى

٣- رسول الله r فرمايى :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن علی بن ابی طالب رض قال : قال رسول الله(ص اذا فعلت امتی خمس عشرة خصلة حلت بها البلاء وفيه واتخذ القينات والمعازف .

رواه ترمذی . منتقی الاخبار وسنن ترمذی جلد اول صفحه (۴۴)

ژباړه : دحضرت علی کرم الله وجهه څخه روايت دی : ده مبارک فرمايلی دی : چی رسول الله rوفرمايل : کله چې زما په امت کې پنځلس خويونه پيدا سول نو دبلاوو نزول به پيل سی رسول الله rددغه پنځلسو څخه موسيقی اوسندرغاړی ښځی دوديدل هم وشميرل .

۴- رسول اللهr فر ما يی : عن سهل بن سعد قا ل :قال رسول الله r يکون في هذه الامه خسف و مسخ وقذ ف قيل ومتی ذا لک يا رسول اللهr ؟ قال اذا ظهر ت القينا ت وا ستحلت الخمر .

رواه عبد بن حميد و الفظ له وابن ما جه مختصر ا .

سنن ابن ما جه کتا ب الفتن باب الخسوف (۳۰۴)

ژبا ړه : د حضر ت سهل بن سعدtڅخه روايت دی: دی مبا رک فرمايې :رسول الله r وفر ما يل : وې به په دې امت کې په مځکه ننوتل ،په حيوانی بنو، اوښتل ،او د ډبرو اوريدل ،يو چا وپوښتل :دا به کله وي يا رسول الله ؟ رسول اللهr و فرما يل :کله چې سند ر غا ړي ښځې ځر ګندی سوې او خلګو شرا ب حلال وګڼل .

دا چې مو ضوع مو ډيره نو ي اوږد ه کړي ويلای سو چې دموسيقی دحرمت لپاره ډيراحاديث راغلی دی چې دهغو ټولو يوځای کول پدې وړکوټې رساله کې ګران کار دی دکوم چا چې په پورتنی حديثونو باندی دباور پيمانه نوی ډکه سوی کولای سی چې نور حديثونه اونورموثق دلايل دلنډی لاری په اسلام اورموسيقی صفحه (۱۲۴) کې اوپه جواهرالفتاوی لومړی ټوک صفحه (۵۵۷) ترلاسه کړی ، که پورتنی کتابونه نسی پيداکولای نوداعتماد لپاره دی لاندی معتمد کتابونه مطالعه کړی ترڅو ټول هغه حديثونه يی دذهن تراوکمنی تيرسی چې دموسيقی دحرمت لپاره ذکرسوی دی :

بخاری جلد اول صفحه (۸۳۷)

ابن ماجة صفحه (۳۰۰)

اغاثة الهفان جلد اول صفحه (۲۶۱)

نيل الاوطار جلد اتم صفحه (۹۷)

نيل الاوطار جلد اتم صفحه (۱۰۰)

ابن حبان صفحه (۳۳۶)

ترمذی \ ۲\۴۴\ ،

کف الرعاع \ ۱۰\ ۱۱\ ،

کف الرعاع جلد اول صفحه (۱۵)

منتقی الاخبار وسنن ترمذی جلد اول صفحه (۴۴)

(c) ketabton.com: The Digital Library

سنن ابن ماجه باب الخسوف \ ۳۰۴\(ابن ابی الدنیا فی ذم الملاهی)

مسند احمد جلد دوهم صفحه (۸)

مسند احمد جلد دوهم صفحه (۱۵۸)

مسند احمد جلداول صفحه (۲۷۴)

مسند احمد جلد دریم صفحه (۴۳۳)

مسند احمد جلد پنځم صفحه (۲۶۸)

مسند احمد جلد شپږم صفحه (۱۵۰)

ابوداؤد كتاب الادب باب كراهية الغناء والزمر جلد دوهم صفحه (۶۷۴)

ابوداؤد كتاب الاشربة باب ماجاء فی السكر جلد دوهم صفحه (۵۱۹)

سنن ابی داؤد كتاب الاشربة باب فی الادعية جلد دوهم صفحه (۵۲۰)

مسند ابی داؤدالطاليسی صفحه (۵۵)

ابوداؤد جلد څلرم صفحه (۴۳۵)

بهيقی باب ماجاء فی ذم الملاهی من المعازف والمزامير جلد اول صفحه(۲۳۱)

بهيقی جلد لسم صفحه (۲۲۲)

كنزالعمال جلد اوم صفحه (۵۳۵)

مسلم جلد دوهم صفحه (۲۰۲)

والله اعلم بالصواب

****

موسيقی په څلورو مذهبوكې درواوالی لاره نلری

درنولوستونكو لكه مخكی چې موپردې خبره ډيراسرار وكړی چې افغانی ټولنه يوه حنفی مذهبه ټولنه ده يواځی هغه خبری ورته داعتماد لاره خپلوی چې حنفی مذهب پريكړه پری وكړی خوپه تاسف سره بايد ووايم چې په معاصروخت كې يوه ليكوال دموسيقی درواوالی لپاره ځينی داسی نكات راجمعه كړی دی چې دڅلورومذهبونو څخه وتلی دی اوكه يې ديوه مذهب ديوه عالم نظر راوړی وی هغه دليكوال مدعی نه ثبتوی ځكه هغه عالم پريوه اند وی خودی دهغه عالم دوينا څخه بل شی ثبوتوی ځكه امام ربانی ^(رح)فرمايی :

دموسيقی په رواوالی هيڅ فقيه قول ندی كړی اونه يې يوفقيه روابولی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

المکتوبات جلد اول دمکتوب شمیره (۲۶۶)

اوس که پدې فکرکې سو چې په څلورو مذهبوکې څنګه درواوالی لاره نسته ؟ نوپه خپل وارسره به دڅلورومذهبونو علماؤنظریات په لږه پیمانه راواخلو ترڅو داعتماد تنده موړی ماته سی .

موسیقی دحنفی مذهب له انده

مخکی تردې چې دحنفی مذهب دعلماؤ ویناوی رانقل کړو ستاسو پاملرنه یوه لنډکی مشهورحکایت ته راګرځوم چې (الاشباه والنظایر) رانقل کړی دی اودسیدنا امام ابوحنیفة (رحمة الله علیه) مذهب انځوروی : یوه ورځ چې سید ناامام ابوحنیفة (رحمة الله علیه) یوه باغ ته سیل لپاره راوتلی وو نو پرلاری مشهور قاضی ابی لیلی ورسره مل سو دلاری په اوږدو کې دداسی ښځو سره مخامخ سو چې سندری یې ویلی خوکله چې هغو ښځو دغه سپیڅلی مخور علمآؤ ولیدل نوچپ سوی امام ابوحنیفة (رحمة الله علیه) چې ورته رانژدی سونو ورته وې ویل : احسنتن (یعنی ښه موکړه) دخه وخت په تیریدو سره قاضی ابن ابی لیلی ته ددعوې یوه مقدمه راغله چې دامام ابوحنیفه (رحمة الله علیه) دشاهدی ورکولو پکښې اړتیا وه کله چې امام ابوحنیفة (رحمة الله علیه) شاهدی ته حاضرسو نوقاضی ابن ابی لیلی ورته وویل : اې استاده ! ستا شاهدی نه قبلیږی ځکه تا په هغه ورځ وسندرغاړو ښځو ته وویل چې ښه مو وکړه څوک چې داسی کوی شاهدی یې دقبولیت وړنده امام ابوحنیفة (رحمة الله علیه) ورته وویل : ماوښځو ته پرسندرو ویلو ښه ندیویلي ځکه دا فاسق عمل دی بلکی ما وښځوته پرچوپتیا ښه وویل یعنی داچې تاسو دسندرو څخه چوپ سواست دامو ښه کاروکړی .

الاشباه والنظایرصفحه (۶۵۰)

که دامام ابوحنیفة (رحمة الله علیه) وپورتنی وینا ته ځیرسی یقینا ښکاری چې دده په اند موسیقی اوسندری هیڅ ندی روا .

دهدایې مؤلف لیکی : دسندرغاړی شاهدی نه قبلیږی ځکه خلګ دکبیرې ګناه لپاره یوځای کوی . هدایه ، کتاب الشهادات جلددریم صفحه(۱۶۲)

دهدایې دمؤلف دپورتنی قول په تشریح کې دسندرو اوموسیقی په اړه محقق ابن همام څوصورتونه بیان کړی دی چې زموږ دموضوع اړوند یې دخبرو نچوړ په لاندی ډول دی :

څرنګه چې ښاغلی مؤلف صاحب عمومی سندرغاړی دشاهدی ورکولو څخه بی برخی کړی دی مګر حقیقت دادی چې دهغه سندرغاړی شاهدی نه قبلیږی چې سندری دموسیقی سره وایی اوياداسی سندری وایی چې موسیقی نوی ورسره مګرناوړه شعرونه وی لکه دښځو صفت اویا دشرابو بیان پکښی سوی وی. هغه شعرونه په ښایسته اواز سره ویل چې ناوړه نوی اوموسیقی نوی ورسره هغه پروانکوی .

فتح القدیر جلد شپږم صفحه (۳۶)

نوکله چې دبې موسیقی سندرغاړی شاهدی نه قبلیږی نودموسیقی والابه څه حال وی اوګناه به یې څومره وی ؟

علامه کاسانی لیکی : کوم سندرغاړی چې پرخان باندی دسندرو ویلو لپاره خلګ راټولوی ترڅو دده دسندرو څخه خوند واخلی نوموړی سندرغاړی عادل ندی یعنی شاهدی یې نه قبلیږی که څه هم شراب نه چیښی اوکه یې داسی شعرونه په ښایسته اواز ویل چې غیرشرعی الفاظ نه وه پکښی اوموسیقی نه وه ورسره پروانکوی نوموړی عالم زیاتوی : دهغه موسیقی اوریدل چې په خپل ځان کې بده وی لکه ډول ، رباب ، (ځای ناستی یې لکه اوسنی کیبوردی کمپوز) اویادوی ته ورته نورشیان ، اوریدل اوویل یې حرام دی ، اوکوم شیان چې په خپل ځان کې ناوړه نوی لکه زنګ (یالکه اوس دځینو بې سروزه تلیفونو زنګونه اویا ددرسی ساعت دبدلیدو زنګونه) ، پروانکوی .

بدایع اوصنایع جلد شپږم صفحه (۲۶۹)

(c) ketabton.com: The Digital Library

فتح القدير ليکی : پوه سه چي موسيقی په ټولو دينونو کي حرامه ده .

فتح القدير جلد شپږم صفحه (۴۸۱)

ردالمحتار دابی هريرة (رضی الله عنه) روايت رانقلوی چي رسول الله r وفرمايل : موسيقی اوريدل گناه ده ، ورته کښيناستل فسق دی اوخوند پری اخستل کفردی .

ردالمحتار جلد پنځم صفحه (۲۲۳) .

نيل الاوطار جلد اتم صفحه (۱۰۰)

الله (جل جلا له) دسپيڅلو انسانانو داوصافو دبيان په تعقيب فرمايی :

لايشهدون الزور . (سورة الفرقان الاية ۷۲)

ابوبکر جصاص دابوحنيفة (رحمة الله عليه) څخه ديورتنی ايات په تفسير کي داسی روايت کوی : د (زور) لفظ چي الله (جل جلاله) يادکړی دی موخه ځنی غناء ده .

احکام القران جلد دريم صفحه (۴۲۸)

دابوحنيفة (رحمة الله عليه) ديورتنی تفسير څخه په ښکاره معلوميږی چي دده په اند موسيقی حرام شی دی نوله دی امله يی الله (جل جلاله) دسپيڅلو انسانانو څخه نفی کوی .

موسيقی دشافعی مذهب له انده

دهند دنيمی وچی (برصغير) سترعالم مفتی محمد شفيع صاحب په خپل کتاب (اسلام اورموسيقی) په صفحه (۳۱۲) کي ليکی : دټولو شوافعو علماؤ پردې اتفاق دی چي هغه شعر په ښکلی اواز ويل چي غيرشرعی الفاظ پکښی وی اوشهوانی قواوی راپاروی حرام دی همدا ډول هغه موسيقی بيله شعره چي مستی په انسانی وجود کي پيداکوی حرامه ده اودشوافعو علماؤ پردې اتفاق دی چي غزل دنامحرمی ښځی يا لغړزنی هلک څخه مطلقا حرام دی که څه هم په پرده کی وی لکه معاصره موسيقی چي په افغانی ټولنه کي دود ده اوپه کيسټونو اوسيډيانو کي خرڅيږی ځکه دشافعی مذهب ستر عالم امام غزالی رح دموسيقی اوپه ښکلی اواز دشعرونو په اړه ليکی : هغه شعر ويل حرام دی چي غيرشرعی الفاظ پکښی وی لکه پوچ اورد ، بی حيا الفاظ ، دالله جل جلاله يا درسول الله صلی الله عليه وسلم ، يا داصحابو بد اويا دښځو صفت پکښی وی که څه هم موسيقی نوی ورسره امام غزالی رح زياتوی : دوهم هغه موسيقی دشعر پرته ږغول حرام دی چي شهوانی قوه راپاروی او سندرغاړی يې استعمالوی لکه رباب ، ډول ، شپيلی اوداسی نور دريم دښځي اويا لغړزنی هلک شعر ويل په ښکلی اواز سره حرام دی که موسيقی ورسره وی اوکه نوی ورسره ځکه ددوی داواز څخه دنورو شهوت پورته کيږی . څلورم هغه کس ته موسيقی اوريدل حرام دی چي جنسی غوښتنی باندی برلاسی وی لکه دنوی ځوانی پرمهال اوداسی نوروختونه . پنځم هغه عام سړی ته په ښکلی اواز شعرونه اوريدل ندی روا چي خپل زيات وخت پری ضايع کوی اوکه يی لږ وخت ورکاوه نوپروانکوی البته چي دوديزه موسيقی ورسره نوی لکه رباب ، ډول اوداسی نور ځکه چي نوموړی موسيقی امام غزالی رح استثناء کړي

احياء العلوم جلد دوهم صفحه (۲۵۰)

دامام غزالی رح ديورتنی تحقيق څخه معلومه سوه چي يواځي موسيقی اوريدل ندی روا ځکه موسيقی چي افغانی ټولنه دموسيقی په نامه پيژنی هغه موسيقی امام غزالی رح حرامه گرځولی ده اونه شعر دموسيقی په ملنه روادی اونه دښځو په اواز کي شعر اوريدل روادی اونه دلغړزنو شعر اوريدل روادی حاصل داچي په معاصروخت کي چي کومی موسيقی موږاورو يايی وينو داريدلو لپاره يی په شافعی مذهب کي هيڅ جواز نسته .

(c) ketabton.com: The Digital Library

موسیقی دامام ما لک (رح) دمذهب له انده

(المدونة الکبری) چې دمالکی مذهب یومعتمد اوبنسټیز کتاب دی دامام مالک رحمة الله علیه نظردموسیقی په اړه په ښکاره ډکو کې څرګند کړی دی په نوموړی کتاب کې امام سحنون بن سعید دخپل استاذ عبدالرحمان بن قاسم عتقی څخه پوښتلی دی : ایا امام مالک رحمة الله علیه غناء روا بلله ؟ استاذ په جواب کې ورته لیکلی دی : امام مالک رحمة الله علیه دقران تلاوت لاپه ښکلی اواز مکروه ګڼی نو شعر ویل په غناء سره خو بیخی مکروه بولی ، همد اډول نوموړی کتاب زیاتوی : چې دامام مالک رحمة الله علیه په اند موسیقی هم مکروه ده لکه ډول رباب ، شپیلی اوداسی که څه هم دواده اوښادۍ پرمهال وی .

المدونة الکبری ، باب فی اجارة دفاف والشعر والغناء جلد یوولسم

صفحه (۶۳) .

علامه محمد بن محمد دمالکیوو علماؤ نظر دموسیقی په اړه داسی بیانوی : په ښکلی اواز شعر ویل دموسیقی پرته جایز دی اودموسیقی سره مل مکروه دی نوموړی عالم زیاتوی : چې دمالکیوو دځینو علماؤ په آند حرام دی دلته که څه هم دمکروه لفظ ذکر سوی دی خو موخه ځینی حرمت دی ځکه کله ، کله دمکروه څخه حرام اراده کیږی .

مذاهب الجلیل ، جلد څلورم صفحه نهمه .

موسیقی دحنبلی مذهب له اند ه

علامه ابن جوزی رح دحنابلو فقهاؤ نظردموسیقی په اړه داسی بیان کړی دی : دامام احمد بن حنبل رح علماء پدې اند دی چې دسندرغاړی اورقاص یعنی نڅا کونکی شاهدی نه قبلیږی .

تبلیس ابلیس صفحه (۳۰۰)

دحنبلی مذهب مشهور عالم علامه علی بن سلمان مرادوی لیکی : شعر په ښکلی اواز اوریدل دموسیقی پرته بی ګټی کار دی اودموسیقی سره مل اوریدل حرام دی . الانصاف جلد دوولسم صفحه پنځمه .

ښاغلی مرادوی زیاتوی : چې صاحب دفروع ویلی دی : غناء مکروه ده مګر زیاتو علماؤحرامه بللی ده اوصاحب ترغیب ویلی دی : چې زیات علماء پردوهم قول باندی دی یعنی پردې باندی چې غناء حرامه ده .

الانصاف جلد دوولسم صفحه پنځمه .

نوکله چې یوازی غناء یعنی په ښکلی اواز شعر ویل حرام یامکروه سوه نودهغه شعر به څه حال وی چې موسیقی ورسره مل وی په هرصورت حاصل دادی چې موږ ولیدل چې دڅلورو ریښتینو مذهبونو کتابونو پرموسیقی باندی بندیز لګولی دی په هیڅ مذهب کې ورته دجواز لاره نسته نوکوم شی چې په څلورو مذهبوکی منعه وی اویوڅوک یی دجواز لاره لټوی زما په اند داسی لاری لټول تخریب دی الله جل جلاله دې ، دی اوموږ ټوله دتخریب څخه وساتی په ځانګړی توګه هغه تخریب چې په دین کې وی .

والله اعلم بالصواب

******

دموسیقی اوریدونکی لپاره عذاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

دایوځرګند حقیقت دی چي څوک دخښتن تعالی جل جلاله اطاعت کوی الله جل جلاله اجر ورکوی اوڅوک چي معصیت کوی الله جل جلاله عذاب ورکوی چاته چي يي خوښه سی څوک چي موسیقی اوری درسول الله صلی الله علیه وسلم دښوونی پربنسټ ویلای سو چي الله جل جلاله عذاب ورکوی ترڅو توبه ونه باسی اوالله جل جلاله بخښنه ورته ونه کړی ځکه رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایی : دابی هریره رضی الله عنه څخه روایت دی : چی رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی : دموسیقی اوریدل ګناه ده ورته کښیناستل فسق دی اوخوند پری اخستل کفردی .

رواه محمد بن اسحاق نیل الاوطار جلد اتم صفحه (۱۰۰)

په پورتنی حدیث کي چي دکفرلفظ راغلی دی موخه ځنی دنعمت ناشکری ده

درمختار جلد پنځم صفحه (۲۲۳)

دحضرت عبدالله بن مسعود رضی الله عنه څخه روایت دی چي یوه شپه درسول الله صلي الله علیه وسلم په غوږ کي دیوی سندری ږغ راغلی رسول الله (صلی الله علیه) وسلم دری ځلی وفرمایل : ددغه سندری ویونکی لمونځ نه قبلیږی ، ددغه سندری ویونکی لمونځ نه قبلیږی ، ددغه سندری ویونکی لمونځ نه قبلیږی .

نیل الاوطار جلد اتم صفحه (۱۰۰)

دانس اوعائشي (رضی الله عنهما) څخه روایت دی : بیشکه نبی (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل : دوه اوازونه دی چی په دنیا اواخرت کي لعنت باندی دی : یودډول اوموسیقی ږغ دی چي دخوشحالی پرمهال وی اودوهم دویرکولو ږغ دی چي دغم پرمهال وی .

رواه بزاز وابن مردویه والبهیقی وذکره الکنز عن الضیاء ایضاً کنزالعمال جلد اوم صفحه (۳۳۲)

دحضرت ابوامامة (رضی الله عنه) څخه روایت دی : چي ده مبارك فرمایلی دی : کوم سړی چي دسندری اوازپورته کړی څښتن تعالی (جل جلاله) دوه شیطانان راواستوی دنوموړی سندرغاړی پراوږو کښینی اوپرځیګر یي پښی ترهغه وخته ښوروی ترڅودسندری ویلو څخه چوپ کیږی .

اخرجه ابن ابی الدنیا اوابن مردویه ، ورواه طبرانی باسانید ورجال وثقوا وضعفو ا . مجمع الزوائد ، جلد دریم صفحه (۱۳۰)

عبدالله بن مسعود (رضی الله عنه) فرمایی : پرسندری ویونکی اوپرهغه چا چی سندری ورته ویل کیږی دالله (جل جلاله) لعنت دی .

اخرجه ابن ابی الدنیا والبهیقی فی شبعه .

محدث ضحاك فرمائی : سندری دمال تاوانول دی اودالله (جل جلاله) ناراضی ده .

روح المعانی جلد : یوویشتم ، صفحه (۲۸)

******

(رقص (نڅا

الله (جل جلاله) دانسانی ژوند موخه عبادت ټاکلی دی څوك چي تراصلی هدف تیریری اوپه ناوړه اوبیکټو کارونو اخته کیږی ښکاره خبره ده چي دالله (جل جلاله) دټاکلی موخی څخه سرغړونه ده . کله چي به یوڅوك دالله (جل جلاله)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دسرغړونی په صورت کې دالله (جل جلاله) رضا (خوښی) ترلاسه کړی ؟ نڅا هغه کړنه ده چې داسلام دپیل څخه تراوسه پوری چې کوم صحابه ، تابعین ، تبع تابعین ، محدثین ، مفسرین ، متفرقه علمأء اوټول صالحین کسان راغلی دی دهیچا څخه دغه ناوړه کړنه نه ده ثابته سوی اونه دیوه مذهب لخوا درواوالی اجازه ورکړل سوی ده په ځانګړی توګه په حنفی مذهب کې یې هیڅوك ثبوت نه سی وړاندی کولای چې دنڅا درواوالی اجازه یې ورکړی وی کوم څوك چې یې دجواز لاره لټوی په ښکاره دافغانی متدینی ټولنی چوپړ نه بلکی داټولنه یوه لوی انحراف ته هڅول دی که څه هم دنڅا دحرمت لپار ه ډیر دلائل سته خودلته به درسالی دوړوکوالی له امله په بیلګی بسنه وکړو .

امام ربانی رح لیکی : دنڅا اوموسیقی دجواز لپار هیڅ فقیه وینا نه ده کړی اونه یې دجواز لاره دځینو صوفیانو په وینا پیداکیدلای سی .

المکتوبات ، جلد : لومړی دمکتوب شمیره : (۲۶۶)

جواهر الفتاوی لیکی : رقص (نڅا) په قران اوحدیث کې حرام ښودل سوی دی څوك چې ناڅی(رقص کوی) دکبیره ګناه کونکی دی اوورته فاسق اوفاجر ویل کیږی .

علامه جوزی لیکی : دسندری ویونکی اونڅاکونکی شاهدی نه قبلیږی .

تبلیس ابلیس صفحه (۳۰۰)

والله اعلم بالصواب

کتبه : العبد الافقر الی عبد الهادی (حما د) \ ۱۵\۲ ۱۳۸۶\ هجری شمسی

ای خدایه ! کوچنی زوی عبدالمتین (حماد) ته می لوړ اوګټور علم ورنصیب کړی ای خدایه ! ته وینی چې کله په اخره شپه د کتاب کمپیوټری لیکنه بشپړی ده عبدالمتین جان دشپی تریوی بجی پوری داتو کالو په عمر ددینی مینی په موخه راسره ناست وواودخلاصیدو پرمهال یې دشکرویلو دعاکوله .

امین یارب العالمین

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library